KURS OPENSCAD

Modelowanie parametryczne CAD dla programistów

CZĘŚĆ 1

Podstawy – Bryły, Transformacje, Operacje boolowskie

Materiały dydaktyczne | INF.02 / INF.03

Opracowanie: mgr Marek Spurek

Spis treści

1. Wprowadzenie do OpenSCAD

OpenSCAD to darmowe, otwartoźródłowe oprogramowanie do modelowania 3D. W odróżnieniu od klasycznych programów CAD (Fusion 360, FreeCAD) nie korzystamy tu z myszy do rysowania brył – zamiast tego piszemy kod w języku skryptowym podobnym do C. Efektem jest model 3D gotowy do druku lub obróbki CNC.

Dlaczego OpenSCAD?

- Modele są w pełni parametryczne – zmiana jednej zmiennej zmienia cały projekt.
- Pliki .scad to zwykły tekst – można nimi zarządzać w Git.
- Doskonały do druku 3D (eksport STL, AMF, 3MF).
- Bezpłatny, działa na Windows / macOS / Linux.
- Świetny punkt wejścia do myślenia algorytmicznego w CAD.

> **OpenSCAD a programowanie**
> Jeśli znasz już podstawy programowania (zmienne, pętle, funkcje), nauka OpenSCAD zajmie ci bardzo mało czasu. To tak naprawdę język programowania, którego wynikiem jest obiekt 3D, a nie tekst na ekranie.

Zasada działania:

Piszesz kod → klikasz F5 (podgląd) lub F6 (renderowanie) → widzisz bryłę 3D → eksportujesz do STL → drukujesz.

2. Instalacja i interfejs

2.1 Instalacja

Pobierz OpenSCAD ze strony: https://openscad.org/downloads.html

Dostępne wersje:

- Windows: instalator .exe lub wersja portable
- macOS: plik .dmg
- Linux: pakiet .AppImage lub z repozytorium dystrybucji

> ⚠ **Wersja stabilna vs nightly**
> Zalecaj uczniom pobranie wersji stabilnej (np. 2021.01 lub nowszej). Wersja nightly zawiera nowości, ale może mieć błędy.

2.2 Interfejs programu

Panel edytora (lewy)	Tu piszesz kod OpenSCAD
Okno podglądu 3D (prawy)	Wizualizacja modelu w czasie rzeczywistym
Konsola (dół)	Błędy, ostrzeżenia, echo() – wyniki debugowania
F5	Podgląd (szybki, przybliżony)
F6	Pełne renderowanie (wolniejsze, dokładne)
F7	Eksport do STL/AMF/DXF

2.3 Twój pierwszy skrypt

Wpisz poniższy kod w edytorze i naciśnij F5:

```
OpenSCAD
// Mój pierwszy model w OpenSCAD
// Komentarze zaczynają się od //

cube([20, 30, 10]);   // sześcian 20 x 30 x 10 mm
```

Powinieneś zobaczyć szarą prostopadłościenną bryłę. Gratulacje – to twój pierwszy model 3D!

3. Podstawowe bryły 3D

OpenSCAD posiada kilka wbudowanych brył (prymitywów). Wszystkie inne modele budujesz przez ich łączenie i modyfikowanie.

3.1 Sześcian – cube()

Składnia:

```
OpenSCAD
cube(rozmiar);                    // sześcian o boku = rozmiar
cube([szerokość, głębokość, wysokość]);  // prostopadłościan
cube([x, y, z], center = true);   // wyśrodkowany względem punktu 0
```

Przykłady:

```
OpenSCAD
// Przykład 1a – zwykły sześcian 10 mm
cube(10);

// Przykład 1b – prostopadłościan 40 x 25 x 15 mm
cube([40, 25, 15]);

// Przykład 1c – sześcian wyśrodkowany
// (środek bryły = punkt [0,0,0])
cube([30, 30, 30], center = true);

// Przykład 1d – płaska prostokątna płyta
cube([100, 60, 2]);
```

> **Układ współrzędnych**
> Domyślnie cube() ma narożnik w punkcie [0,0,0]. Z parametrem center=true środek bryły leży w [0,0,0]. Jednostki są milimetrami – OpenSCAD nie ma własnej jednostki, interpretujesz ją sam.

3.2 Sfera – sphere()

Składnia:

```
OpenSCAD
sphere(r = promień);          // przez promień
sphere(d = średnica);         // przez średnicę
sphere(r = 10, $fn = 50);     // $fn = liczba segmentów (gładkość)
```

Przykłady:

```
OpenSCAD
// Przykład 2a – sfera o promieniu 15 mm
sphere(r = 15);

// Przykład 2b – sfera o średnicy 30 mm
sphere(d = 30);

// Przykład 2c – gładka sfera (więcej segmentów)
sphere(r = 20, $fn = 100);

// Przykład 2d – sfera mała, niska rozdzielczość (szybszy podgląd)
```

```
sphere(r = 5, $fn = 12);

// Przykład 2e – użycie $fa i $fs zamiast $fn
// $fa = minimalny kąt segmentu (stopnie)
// $fs = minimalna długość segmentu (mm)
sphere(r = 15, $fa = 5, $fs = 0.5);
```

$fn – najważniejszy parametr jakości

$fn określa liczbę segmentów bryły obrotowej. Przy $fn=12 sfera wygląda jak graniastosłup, przy $fn=100 jest gładka. W podglądzie używaj małych wartości ($fn=20), do finalnego STL – dużych ($fn=100 lub więcej).

3.3 Walec i stożek – cylinder()

Składnia:

OpenSCAD
```
cylinder(h, r, center=false);          // walec
cylinder(h, r1, r2, center=false);     // stożek/ścięty stożek
cylinder(h=wys, d=śred, $fn=50);       // parametry nazwane
```

Przykłady:

OpenSCAD
```
// Przykład 3a – walec o promieniu 10, wysokości 20
cylinder(h=20, r=10);

// Przykład 3b – walec przez średnicę
cylinder(h=30, d=25);

// Przykład 3c – walec wyśrodkowany pionowo
cylinder(h=40, r=8, center=true);

// Przykład 3d – stożek (r1=dół, r2=góra)
cylinder(h=30, r1=15, r2=0);

// Przykład 3e – ścięty stożek (frustum)
cylinder(h=25, r1=20, r2=10);

// Przykład 3f – rurka (walec minus walec wewnętrzny)
difference() {
  cylinder(h=40, r=15, $fn=60);      // zewnętrzny
  cylinder(h=42, r=12, $fn=60);      // wewnętrzny (nieco wyższy!)
}

// Przykład 3g – sześciokąt (pryzmat 6-ścienny)
cylinder(h=10, r=15, $fn=6);
```

Rurka – dlaczego walec wewnętrzny jest wyższy?

Przy operacji difference() oba walce muszą się przeciąć na całej długości. Gdyby oba miały h=40, ściany mogą mieć grubość 0 i OpenSCAD generuje błędy geometryczne. Zawsze rób odejmowany element o 1-2 mm dłuższy z obu stron.

3.4 Wielościan – polyhedron()

polyhedron() pozwala tworzyć dowolne bryły przez podanie listy wierzchołków i ścian. Przydatny do zaawansowanych kształtów, które nie dadzą się złożyć z prymitywów.

OpenSCAD

```
// Przykład 4a – czworościan (tetrahedron)
polyhedron(
  points = [
    [0,  0,  0],   // 0 – podstawa przód-lewo
    [10, 0,  0],   // 1 – podstawa przód-prawo
    [5,  10, 0],   // 2 – podstawa tył
    [5,  5,  10],  // 3 – wierzchołek
  ],
  faces = [
    [0, 1, 2],   // podstawa
    [0, 3, 1],   // ściana przód
    [1, 3, 2],   // ściana prawo
    [2, 3, 0],   // ściana lewo
  ]
);

// Przykład 4b – piramida czworoboczna 20x20, wys. 15
polyhedron(
  points = [
    [0,0,0],[20,0,0],[20,20,0],[0,20,0],  // podstawa
    [10,10,15]                             // wierzchołek
  ],
  faces = [
    [0,3,2,1],  // podstawa (odwrotna kolejność = skierowana w dół)
    [0,1,4],    // ściany boczne
    [1,2,4],
    [2,3,4],
    [3,0,4]
  ]
);
```

> ⚠ **Kierunek normalnych w polyhedron()**
> Kolejność wierzchołków na ścianie musi być zgodna z regułą prawej ręki: patrząc na ścianę z zewnątrz, wierzchołki idą przeciwnie do ruchu wskazówek zegara. Błędna kolejność tworzy 'odwróconą' bryłę – OpenSCAD poinformuje o tym w konsoli.

4. Transformacje

Transformacje przesuwają, obracają i skalują bryły. W OpenSCAD działają jak funkcje opakowujące – umieszczasz bryłę wewnątrz nawiasów transformacji.

4.1 Przesunięcie – translate()

OpenSCAD

```
translate([dx, dy, dz]) obiekt;

// Przykład 5a – trzy sześciany obok siebie (oś X)
translate([0,  0, 0]) cube([10,10,10]);
translate([15, 0, 0]) cube([10,10,10]);
translate([30, 0, 0]) cube([10,10,10]);

// Przykład 5b – dwie sfery na osi Z
translate([0, 0,  0])  sphere(r=8, $fn=40);
translate([0, 0, 20])  sphere(r=8, $fn=40);

// Przykład 5c – walec umieszczony centralnie nad sześcianem
cube([20, 20, 10]);
translate([10, 10, 10])  // przesuwamy do środka górnej ściany
  cylinder(h=15, r=5, $fn=40);

// Przykład 5d – siatka 4x3 sześcianów
for (x = [0:3]) {
  for (y = [0:2]) {
    translate([x*15, y*15, 0]) cube([12,12,12]);
  }
}
```

4.2 Obrót – rotate()

OpenSCAD

```
rotate([rx, ry, rz]) obiekt;   // kąty w stopniach, kolejność: X→Y→Z
rotate(a, v) obiekt;           // obrót o kąt a wokół wektora v

// Przykład 6a – walec leżący (obrót 90° wokół osi Y)
rotate([0, 90, 0])
  cylinder(h=30, r=5, $fn=40);

// Przykład 6b – obrót kostki o 45° wokół osi Z
rotate([0, 0, 45])
  cube([20, 20, 10]);

// Przykład 6c – łopata wentylatora (obrót względem osi arbitralnej)
rotate(a=45, v=[1, 1, 0])
  cube([5, 30, 2]);

// Przykład 6d – 6 walców rozmieszczonych po okręgu (360/6 = 60°)
for (i = [0:5]) {
  rotate([0, 0, i*60])
    translate([20, 0, 0])
      cylinder(h=10, r=3, $fn=30);
}

// Przykład 6e – krzyż z 4 walców
for (i = [0:3]) {
  rotate([0, 0, i*90])
```

```
    translate([15, 0, 5])
      cylinder(h=10, r=4, center=true, $fn=30);
}
cylinder(h=10, r=6, $fn=30);  // środkowy walec
```

4.3 Skalowanie – scale() i resize()

OpenSCAD

```
scale([sx, sy, sz]) obiekt;   // współczynniki (1.0 = bez zmiany)
resize([nx, ny, nz]) obiekt;  // nowe wymiary w mm

// Przykład 7a – elipsoida (sfera spłaszczona)
scale([1.5, 1, 0.5])  sphere(r=10, $fn=60);

// Przykład 7b – podwójne powiększenie na osi Z
scale([1, 1, 2])  cube([10, 10, 10]);

// Przykład 7c – zmiana rozmiaru walca do 20x20x30
resize([20, 20, 30])  cylinder(h=10, r=5, $fn=40);

// Przykład 7d – skalowanie proporcjonalne przez resize (0 = auto)
resize([30, 0, 0], auto=true)  sphere(r=5, $fn=40);
// sfera o promieniu 5 (śred=10) zostanie przeskalowana do śred=30
// pozostałe osie skalowane proporcjonalnie
```

4.4 Symetria – mirror()

OpenSCAD

```
mirror([nx, ny, nz]) obiekt;  // odbicie względem płaszczyzny normalnej
[n]

// Przykład 8a – odbicie względem płaszczyzny YZ (oś X = 0)
cube([20, 10, 5]);
mirror([1, 0, 0])  cube([20, 10, 5]);

// Przykład 8b – klips symetryczny
module polowa_klipsa() {
  difference() {
    cube([15, 5, 20]);
    translate([3, -1, 3]) cube([9, 7, 14]);
  }
}
polowa_klipsa();
mirror([1, 0, 0]) polowa_klipsa();

// Przykład 8c – czwórkowe odbicie (X i Y)
module cwiartka() {
  translate([5, 5, 0]) cylinder(h=10, r=3, $fn=30);
}
cwiartka();
mirror([1,0,0]) cwiartka();
mirror([0,1,0]) cwiartka();
mirror([1,0,0]) mirror([0,1,0]) cwiartka();
```

5. Operacje boolowskie

Operacje boolowskie to serce OpenSCAD. Łączysz bryły przez sumę, odejmujesz od siebie lub wycinasz część wspólną. Każda operacja opakowuje dwie lub więcej brył.

5.1 Suma – union()

union() łączy bryły w jedną (domyślna operacja – dwie bryły obok siebie bez żadnej operacji też tworzą unię).

OpenSCAD

```
// Przykład 9a - proste połączenie
union() {
  cube([30, 10, 10]);
  translate([10, 10, 0]) cube([10, 20, 10]);
}

// Przykład 9b - kształt litery 'T'
union() {
  cube([40, 10, 5]);           // pozioma belka
  translate([15, 10, 0])       // pionowa belka
    cube([10, 30, 5]);
}

// Przykład 9c - kula na walcu (zabawkowy kształt)
union() {
  cylinder(h=20, r=5, $fn=40);
  translate([0, 0, 20])
    sphere(r=8, $fn=40);
}
```

5.2 Różnica – difference()

difference() odejmuje drugą i kolejne bryły od pierwszej. Pierwsza bryła to 'materiał', pozostałe to 'otwory/kieszenie'.

OpenSCAD

```
// Przykład 10a - sześcian z otworem przelotowym
difference() {
  cube([30, 30, 20]);
  translate([15, 15, -1])       // -1: wychodzimy poza dolną ścianę
    cylinder(h=22, r=6, $fn=40);
}

// Przykład 10b - pudełko (sześcian z kieszenią)
difference() {
  cube([40, 30, 20]);           // zewnętrzne
  translate([2, 2, 2])          // wewnętrzne (ściany 2 mm)
    cube([36, 26, 19]);         // 19: zostawiamy dno
}

// Przykład 10c - krążek z dziurą (washer)
difference() {
  cylinder(h=3, r=15, $fn=60); // zewnętrzny
  translate([0, 0, -1])
    cylinder(h=5, r=6, $fn=60); // otwór
}

// Przykład 10d - cegła z 3 otworami
difference() {
```

```
  cube([60, 25, 20]);
  for (x = [12, 30, 48]) {
    translate([x, -1, 10])
      rotate([-90, 0, 0])
        cylinder(h=27, r=5, $fn=30);
  }
}

// Przykład 10e – gwintowany kołek (przybliżony)
difference() {
  cylinder(h=30, r=6, $fn=6);   // sześciokąt = łeb
  translate([0, 0, -1])
    cylinder(h=32, r=2.5, $fn=20); // otwór na gwint
}
```

5.3 Część wspólna – intersection()

intersection() zostawia tylko tę część przestrzeni, którą zajmują WSZYSTKIE bryły jednocześnie.

OpenSCAD

```
// Przykład 11a – przecięcie sześcianu i sfery = zaokrąglona kostka
intersection() {
  cube([20, 20, 20], center=true);
  sphere(r=13, $fn=60);
}

// Przykład 11b – cylinder przechodzący przez sześcian
intersection() {
  cube([30, 30, 30], center=true);
  cylinder(h=60, r=12, center=true, $fn=50);
}

// Przykład 11c – walec i walec prostopadle (kształt beczki)
intersection() {
  cylinder(h=40, r=15, center=true, $fn=60);
  rotate([90,0,0])
    cylinder(h=40, r=15, center=true, $fn=60);
}

// Przykład 11d – logo soczewkowe
intersection() {
  translate([-5, 0, 0]) cylinder(h=3, r=15, $fn=50);
  translate([ 5, 0, 0]) cylinder(h=3, r=15, $fn=50);
}
```

6. Zmienne i parametry

OpenSCAD używa zmiennych statycznych – raz przypisanej wartości NIE MOŻNA zmienić w trakcie wykonania. To czyni model w pełni deterministycznym i parametrycznym.

OpenSCAD

```
// Przykład 12a – parametryczny prostopadłościan
szerokosc = 40;   // [mm]
glebokosc = 30;
wysokosc  = 15;
grubosc_sciany = 2;

difference() {
  cube([szerokosc, glebokosc, wysokosc]);
  translate([grubosc_sciany, grubosc_sciany, grubosc_sciany])
    cube([szerokosc - 2*grubosc_sciany,
          glebokosc - 2*grubosc_sciany,
          wysokosc]);   // wyższy: brak dna na górze
}

// Przykład 12b – parametryczny śrubokręt do druku 3D
dlugosc_trzonka = 80;     // mm
srednica_trzonka = 8;     // mm
bok_glowicy = 20;         // mm
wysokosc_glowicy = 25;    // mm

// trzonek
cylinder(h=dlugosc_trzonka, d=srednica_trzonka, $fn=30);
// głowica – sześciokąt
translate([0, 0, dlugosc_trzonka])
  cylinder(h=wysokosc_glowicy, d=bok_glowicy, $fn=6);

// Przykład 12c – customizer (widoczny w OpenSCAD Customizer)
/* [Wymiary skrzynki] */
dlugosc = 80;    // [10:200]
szerokosc2 = 50;  // [10:200]
wysokosc2 = 40;   // [10:200]
grubosc2 = 2;     // [1:5]

difference() {
  cube([dlugosc, szerokosc2, wysokosc2]);
  translate([grubosc2, grubosc2, grubosc2])
    cube([dlugosc-2*grubosc2, szerokosc2-2*grubosc2, wysokosc2]);
}
```

Customizer w OpenSCAD

Komentarze /* [Sekcja] */ i wartości // [min:max] aktywują Customizer – panel z suwakami, który pozwala zmieniać parametry bez edycji kodu. Świetne narzędzie dla uczniów!

7. Pętle i moduły

7.1 Pętla for

OpenSCAD

```
// Pętla po zakresie
for (i = [0:4]) {          // i = 0, 1, 2, 3, 4
  translate([i*15, 0, 0]) sphere(r=5, $fn=30);
}

// Pętla ze skokiem
for (i = [0:10:60]) {      // i = 0, 10, 20, 30, 40, 50, 60
  translate([i, 0, 0]) cube([8,8,8]);
}

// Pętla po liście wartości
for (r = [3, 5, 8, 12]) {
  translate([r*2.5, 0, 0]) sphere(r=r, $fn=30);
}

// Pętla 2D → siatka
for (x=[0:3], y=[0:3]) {
  translate([x*12, y*12, 0]) cube([10,10,10]);
}
```

7.2 Instrukcja warunkowa if

OpenSCAD

```
// Przykład 14 - różne kształty w zależności od zmiennej
ksztalt = "walec";  // "walec", "sfera", "szescian"

if (ksztalt == "walec") {
  cylinder(h=20, r=8, $fn=40);
} else if (ksztalt == "sfera") {
  sphere(r=10, $fn=40);
} else {
  cube([15, 15, 15]);
}
```

7.3 Moduły – własne funkcje

OpenSCAD

```
// Definicja modułu
module nazwa_modulu(parametr1, parametr2 = domyslna_wartosc) {
  // ciało modułu
}

// Przykład 15a - moduł: zaokrąglona belka
module belka(dl, sz, wys, r_zaokr = 3) {
  hull() {
    translate([r_zaokr, r_zaokr, 0]) cylinder(h=wys, r=r_zaokr,
$fn=30);
    translate([dl-r_zaokr, r_zaokr, 0]) cylinder(h=wys, r=r_zaokr,
$fn=30);
    translate([r_zaokr, sz-r_zaokr, 0]) cylinder(h=wys, r=r_zaokr,
$fn=30);
    translate([dl-r_zaokr, sz-r_zaokr, 0]) cylinder(h=wys, r=r_zaokr,
$fn=30);
```

```
  }
}

belka(60, 30, 8);                    // domyślne zaokrąglenie 3 mm
translate([0, 40, 0]) belka(60, 30, 8, r_zaokr=8);   // duże
zaokrąglenie

// Przykład 15b – moduł: śruba (uproszczona)
module sruba(dl_trzonka, d_trzonka, d_lba, wys_lba) {
  cylinder(h=dl_trzonka, d=d_trzonka, $fn=20);
  translate([0, 0, dl_trzonka])
    cylinder(h=wys_lba, d=d_lba, $fn=6);
}

sruba(20, 4, 8, 5);
translate([15, 0, 0]) sruba(30, 5, 10, 6);

// Przykład 15c – moduł rekurencyjny (drzewo)
module galaz(dlugosc, poziom) {
  if (poziom > 0) {
    cylinder(h=dlugosc, r=poziom*0.8, $fn=8);
    translate([0, 0, dlugosc]) {
      rotate([0, 30, 0])  galaz(dlugosc*0.7, poziom-1);
      rotate([0, -30, 60]) galaz(dlugosc*0.7, poziom-1);
    }
  }
}

galaz(20, 4);   // drzewo 4 poziomów
```

8. Projekty praktyczne

Poniżej znajdziesz 10 kompletnych projektów w rosnącym stopniu trudności. Każdy projekt to gotowy do uruchomienia kod OpenSCAD.

Projekt 1: Podstawka pod telefon

Prosta podstawka drukowana w jednym kawałku, z regulowanym kątem.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 1 – Podstawka pod telefon
kat = 70;          // kąt pochylenia [45-80]
szerokosc = 80;    // szerokość telefonu + luz [mm]
glebokosc = 25;    // głębokość podstawy [mm]
grubosc = 3;       // grubość ścianki [mm]

// Podstawa pozioma
cube([szerokosc, glebokosc, grubosc]);

// Tylna ścianka pochylona
translate([0, glebokosc, 0])
  rotate([-kat+90, 0, 0])
    cube([szerokosc, 60, grubosc]);

// Przedni zderzak (zapobiega ześlizgiwaniu)
cube([szerokosc, grubosc, 8]);
```

Projekt 2: Uchwyt na kable – klips

Klips zaciskający się na krawędzi biurka lub półki.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 2 – Klips na kable
szerokosc_klipsa = 20;
grubosc_klipsa = 3;
srednica_otworu = 8;  // średnica kabla
glebokosz_uchwytu = 15; // grubość blatu

difference() {
  union() {
    // Górna gałąź
    cube([szerokosc_klipsa, 40, grubosc_klipsa]);
    // Pionowa część
    translate([0, 37, 0])
      cube([szerokosc_klipsa, grubosc_klipsa, glebokosz_uchwytu+10]);
    // Dolna gałąź
    translate([0, 37, glebokosz_uchwytu+10-grubosc_klipsa])
      cube([szerokosc_klipsa, 20, grubosc_klipsa]);
  }
  // Otwór na kabel
  translate([szerokosc_klipsa/2, 15, -1])
    cylinder(h=grubosc_klipsa+2, d=srednica_otworu, $fn=30);
}
```

Projekt 3: Kostka do gry (parametryczna)

Sześcian z oczkami wybity jako wcięcia – w pełni parametryczny.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 3 - Kostka do gry
a = 20;          // bok kostki [mm]
r_kant = 2;      // promień zaokrąglenia krawędzi
r_oczko = 2.2;   // promień oczka
gl_oczka = 1;    // głębokość wgniecenia

// Zaokrąglona kostka - hull() z kul
module zaokr_kostka(b, r) {
  hull()
    for (x=[r, b-r], y=[r, b-r], z=[r, b-r])
      translate([x,y,z]) sphere(r=r, $fn=20);
}

module oczko(x, y, z) {
  translate([x, y, z])
    sphere(r=r_oczko, $fn=20);
}

difference() {
  zaokr_kostka(a, r_kant);
  // Ściana 1 (góra) - jedno oczko
  oczko(a/2, a/2, a-gl_oczka);
  // Ściana 6 (dół) - 6 oczek
  for (x=[a*0.25, a*0.75], y=[a*0.2, a*0.5, a*0.8])
    oczko(x, y, gl_oczka);
  // Ściana 2 (przód) - dwa oczka
  for (p=[[a*0.3, a-gl_oczka, a*0.7],[a*0.7, a-gl_oczka, a*0.3]])
    oczko(p[0], p[1], p[2]);
  // (pozostałe ściany pominięte dla zwięzłości)
}
```

Projekt 4: Mini skrzynka z pokrywką

Pudełko z pasującą pokrywą – użyj tolerancji 0.2 mm dla wydruku.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 4 - Skrzynka z pokrywką
dl = 60; sz = 40; wys = 30; gr = 2; tolerancja = 0.3;

module pudelko() {
  difference() {
    cube([dl, sz, wys]);
    translate([gr, gr, gr])
      cube([dl-2*gr, sz-2*gr, wys]);
  }
}

module pokrywka() {
  wys_p = 8;
  difference() {
    cube([dl, sz, wys_p]);
    translate([gr, gr, -1])
      cube([dl-2*gr, sz-2*gr, wys_p]);
    // wpust wewnętrzny
    translate([gr+tolerancja, gr+tolerancja, gr])
      cube([dl-2*gr-2*tolerancja, sz-2*gr-2*tolerancja, wys_p]);
  }
}

pudelko();
```

```
translate([0, sz+10, 0]) pokrywka();
```

Projekt 5: Koło zębate – uproszczone

Koło zębate z parametryczną liczbą i kształtem zębów.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 5 - Koło zębate (uproszczone)
n_zebow = 16;       // liczba zębów
modul = 2;          // moduł (mm/ząb)
grubosc = 8;        // grubość koła
r_osi = 3;          // promień otworu osi

r_pitch  = n_zebow * modul / 2;   // promień podziałowy
r_glowa  = r_pitch + modul;       // promień głowy zęba
r_stop   = r_pitch - 1.25*modul; // promień stopy

difference() {
  union() {
    cylinder(h=grubosc, r=r_stop, $fn=60);
    for (i=[0:n_zebow-1]) {
      rotate([0, 0, i*(360/n_zebow)])
        translate([r_pitch, 0, 0])
          hull() {
            cylinder(h=grubosc, r=modul*0.6, $fn=12);
            translate([modul, 0, 0])
              cylinder(h=grubosc, r=modul*0.3, $fn=12);
          }
    }
  }
  // otwór osi
  translate([0, 0, -1]) cylinder(h=grubosc+2, r=r_osi, $fn=30);
}
```

Projekt 6: Uchwyt na szklankę – pierścień z nóżkami

Podstawek / uchwyt termiczny na kubek.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 6 - Podstawek na kubek
d_kubka = 80;       // średnica zewnętrzna kubka [mm]
wys_uch = 15;       // wysokość uchwytu
gr_pier = 3;        // grubość pierścienia
n_nozek = 4;        // liczba nóżek
wys_noz = 5;        // wysokość nóżek
r_noz   = 5;        // promień nóżki

// Pierścień
difference() {
  cylinder(h=wys_uch, d=d_kubka+2*gr_pier, $fn=80);
  translate([0,0,-1])
    cylinder(h=wys_uch+2, d=d_kubka, $fn=80);
}

// Nóżki
for (i=[0:n_nozek-1]) {
  rotate([0, 0, i*(360/n_nozek)])
    translate([(d_kubka/2+gr_pier/2), 0, -wys_noz])
      cylinder(h=wys_noz, r=r_noz, $fn=20);
```

```
}
```

Projekt 7: Kluczyk do kół – adapter

Hexagonalny adapter 1/2-cala na klucz 17 mm.

```
OpenSCAD
// PROJEKT 7 - Adapter do klucza nasadkowego
d_zewn = 30;        // średnica zewnętrzna
wys    = 25;        // wysokość adaptera
klucz_wew = 17;   // rozmiar sześciokąta wewnętrznego (SW17)
klucz_zew = 12;   // rozmiar sześciokąta zewnętrznego

difference() {
  // korpus
  cylinder(h=wys, d=d_zewn, $fn=6);
  // wnęka na klucz wewnętrzny (SW17)
  translate([0, 0, -1])
    cylinder(h=14, d=klucz_wew/cos(30), $fn=6);
  // czop zewnętrzny (SW12) - odejmujemy od góry
  translate([0, 0, 12])
    difference() {
      cylinder(h=wys, d=d_zewn+2, $fn=6);
      cylinder(h=wys, d=klucz_zew/cos(30), $fn=6);
    }
}
```

Projekt 8: Labirynt – generator

Prosta ścianka labiryntu generowana pętlą for i tablicą danych.

```
OpenSCAD
// PROJEKT 8 - Prosta ścianka labiryntu
// Dane labiryntu: 1 = ściana, 0 = przejście
mapa = [
  [1,1,1,1,1,1,1],
  [1,0,0,0,1,0,1],
  [1,0,1,0,0,0,1],
  [1,0,1,1,1,0,1],
  [1,0,0,0,0,0,1],
  [1,1,1,1,1,1,1],
];

komorka = 10;  // rozmiar komórki mm
wys_sciany = 8; // wysokość ścian mm

for (wiersz = [0:len(mapa)-1]) {
  for (kol = [0:len(mapa[wiersz])-1]) {
    if (mapa[wiersz][kol] == 1) {
      translate([kol*komorka, wiersz*komorka, 0])
        cube([komorka, komorka, wys_sciany]);
    }
  }
}
```

Projekt 9: Gwiazdka dekoracyjna

Wieloramienna gwiazdka z parametryczną liczbą ramion.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 9 - Gwiazdka dekoracyjna
n_ramion = 6;      // liczba ramion
r_wew    = 8;      // promień wewnętrzny
r_zew    = 20;     // promień zewnętrzny
grubosc = 3;       // grubość gwiazdki
r_otw    = 2;      // otwór do zawieszenia

katy_wew = [for (i=[0:n_ramion-1]) i*(360/n_ramion) + 90/n_ramion*0];

module gwiazdka() {
  linear_extrude(height=grubosc) {
    polygon([
      for (i=[0:n_ramion-1]) each [
        [r_zew*cos(i*360/n_ramion+90),
         r_zew*sin(i*360/n_ramion+90)],
        [r_wew*cos((i+0.5)*360/n_ramion+90),
         r_wew*sin((i+0.5)*360/n_ramion+90)]
      ]
    ]);
  }
}

difference() {
  gwiazdka();
  translate([0, r_zew-3, grubosc/2])
    rotate([90,0,0])
      cylinder(h=4, r=r_otw, $fn=20, center=true);
}
```

Projekt 10: Imię w 3D – linear_extrude + text()

Wypukły napis gotowy do druku.

OpenSCAD

```
// PROJEKT 10 - Napis 3D
napis = "OPENSCAD";
wysokosc_napisu = 8;  // rozmiar czcionki [mm]
wysuniecie = 5;       // grubość liter [mm]
podstawa = true;      // czy dodać płytę pod napis

module tekst_3d(str, h_font, h_extr) {
  linear_extrude(height=h_extr) {
    text(str, size=h_font, font="Liberation Sans:style=Bold",
         halign="center", valign="center");
  }
}

tekst_3d(napis, wysokosc_napisu, wysuniecie);

// Opcjonalna podstawa
if (podstawa) {
  translate([0, 0, -2])
    cube([len(napis)*wysokosc_napisu*0.65 + 10,
          wysokosc_napisu + 8, 2],
         center=true);
}
```

9. Zadania do samodzielnego wykonania

Poniższe zadania mają różny poziom trudności. Poziom 1★ – podstawowy, 3★★★ – zaawansowany.

1	Stwórz kulę na walcu (bałwan) – 3 sfery i 2 walce	★☆☆	sphere, cylinder, translate
2	Zaprojektuj plastikową kostkę Rubika (bez mechanizmu) – siatka 3x3x3 małych sześcianów ze szczelinami	★☆☆	cube, for, translate
3	Utwórz uchyt do pióra/długopisu – pierścień z płytką montażową	★★☆	cylinder, difference, mirror
4	Zaprojektuj klucz meblowy imbusowy (L-shape) z sześciokątnym końcem	★★☆	cylinder($fn=6), rotate, union
5	Stwórz parametryczną tabliczkę z imieniem do druku 3D	★★☆	text, linear_extrude, difference
6	Zaprojektuj koszyczek na jajko wielkanocne – walec z ażurową siatką	★★★	cylinder, for, intersection/difference
7	Stwórz kompletny model domku – ściany, dach, drzwi, okna – wszystko parametrycznie	★★★	moduły, cube, difference, hull

Wskazówka dla nauczyciela

Zadania 1-3 nadają się na pierwsze zajęcia, 4-5 na drugie. Zadania 6-7 mogą być projektem zaliczeniowym. Poproś uczniów o eksport STL i wydruk modelu na szkolnej drukarce 3D – to świetna motywacja!

Podsumowanie – Część 1

W tej części poznałeś:

- Cztery podstawowe bryły: cube, sphere, cylinder, polyhedron
- Cztery transformacje: translate, rotate, scale/resize, mirror
- Trzy operacje boolowskie: union, difference, intersection
- Zmienne i parametryzację modeli
- Pętle for, instrukcje warunkowe if
- Moduły – własne, wielokrotnego użytku bloki kodu
- 10 projektów praktycznych gotowych do druku

W Części 2 nauczymy się:

- Kształtów 2D i ich ekstruzji (linear_extrude, rotate_extrude)
- Operacji hull() i minkowski()
- Importu plików SVG i DXF
- Zaawansowanych modułów i rekurencji
- Optymalizacji modeli pod druk 3D (ściany, mosty, podparcia)

Zasoby

Dokumentacja: https://openscad.org/documentation.html | Galeria modeli: https://www.printables.com | MCAD – biblioteka modułów: https://github.com/openscad/MCAD